

REZERVAȚII ȘI MONUMENTE ALE NATURII DIN BAZINUL IALOMIȚEI (MUNȚII BUCEGI)

Monica NEBLEA*

Valea Ialomiței străbate Masivul Bucegi de la N la S, separând culmea principală a acestui masiv de Culmea Strunga. Ialomița își are izvoarele în căldarea glaciară situată sub Vf. Găvanele (M-ții Bucegi). Mai jos, apele Ialomiței colectează pâraiele din Văile Doamnele, Sugărilor, Horoaba, Cocora, Lăptici.

Valea superioară a Ialomiței prezintă numeroase praguri sau „căldări” dispuse în trepte abrupte; cel mai înalt prag se află la baza căldării glaciare, unde formează Cascada Obârșiei. Din dreptul Peșterii Ialomița, râul Ialomița străbate o masă de calcare titonice de vârstă jurasică, prin chei înguste (Cheile Urșilor), apoi spre sud, Cheile Tătarului, Cheile Zănoagei, până în punctul Scropoasa unde se află lacul de acumulare al hidrocentralei Dobrești. La capătul de jos al lacului apele Ialomiței pătrund în Cheile Orzei iar în aval de baraj, Ialomița se îndreaptă spre punctul Dobrești, unde primește, pe dreapta, Valea Brăteului, care separă masivul Bucegi de cristalinelul Leaotei. După 9 km de la Dobrești, apele Ialomiței ies din munte și confluează cu Valea Ialomicioarei în dreptul comunei Moroieni.

Pe Valea Ialomiței au fost delimitate numeroase rezervații paleontologice, floristice, de un remarcabil interes științific: Peștera-Babele la nord, Cheile Tătarului și Cheile Zănoagei, la sud. La acestea se adaugă la limita sudică a “cetății de piatră” a Bucegilor două puncte fosilifere: Plaiul Hoților și Plaiul Domnesc.

Rezervația Peștera-Babele cuprinde un relief dezvoltat pe calcare și conglomerate Jurasic, puncte fosilifere, păduri și pajiști de pe culmile Cocora și Piciorul Babelor. În aval de confluența pârâului Doamnei cu Ialomița, datorită proceselor de dizolvare și eroziune a rezultat un relief carstic, cu variate forme de suprafață și subterane: Cheile Peșterii, iar pe afluenții din dreapta Ialomiței apar alte două forme similare: Cheile Horoabei (unde s-au descoperit în orizontul de calcare fin și roz jurasice o bogată faună de amoniți, *Phylloceras antecessens*, *Holcophylloceras zignoianum* și brahiopode) și Cheile Urșilor.

Cea mai mare suprafață din rezervație este acoperită de păduri de molid, bine închegate pe muntele Cocora și la poalele muntelui Bătrâna, jnepenișuri (pe Valea Horoabei, muntele Bătrâna, muntele Cocora), pâlcuri de zâmbru (*Pinus cembra*) și larice (*Larix decidua* ssp. *carpatica*), de-a lungul văilor Leșniței și Horoabei.

Rezervațiile Cheile Zănoagei și Cheile Tătarului sunt situate pe versantul vestic al masivului Bucegi. Peisajul vegetal al acestor chei se remarcă prin prezența cenzelor vegetale caracteristice claselor *Asplenieta trichomanis* (Br.-Bl. in Meier et Br.-Bl. 1934) Oberd.1977, *Seslerietea albicantis* Br.-Bl. 1948 em. Oberd. 1978 și *Betulo-Adenostyletea* Br.-Bl. et Tx. 1943.

Fitocenozele pioniere saxicole, care colonizează fisurile rocilor din abrupturile acestor chei aparțin clasei *Asplenieta trichomanis*. Compoziția floristică a acestor cenoze, cu caracter mezofil sau mezohigrofil, dezvoltate pe substrat calcaros, este dominată de specii rupicole, cum ar fi: *Asplenium trichomanes*, *Valeriana tripteris*, *Silene nutans* ssp. *dubia* (endemism carpatic), *Cortusa matthioli*, *Doronicum carpaticum*, *Achillea schurii* (endemism carpatic), *Cystopteris fragilis*, *Campanula carpatica* (endemism carpatic), *Poa nemoralis*, *Saxifraga demissa* (endemism carpatic), *Saxifraga luteo-viridis*.

Grohotișurile înierbate și stâncăriile calcaroase, însorite, sunt populate de cenoze aparținând clasei *Seslerietea albicantis*, edificate de specii heliofile, cu caracter xerofil, endemo-conservatoare (*Dianthus spiculifolius*, *Achillea schurii*, *Thymus comosus*).

* Universitatea din Pitești

Specia dominantă este *Sesleria rigida*, alături de care *Campanula carpatica*, *Galium lucidum*, *Asperula capitata* întregesc compoziția floristică a acestor cenoze.

În lungul acestor chei se instalează buruienişurile înalte de munte, cu o fizionomie particulară, ce aparțin clasei *Betulo-Adenostyletea*. Compoziția floristică a acestor grupări

vegetale cuprinde specii carpato-balcanice (*Achillea distans*, *Heracleum sphondylium* ssp. *transsilvanicum*, *Cirsium waldsteinii*), alături de care apar și alte specii caracteristice, acestor cenoze, cum ar fi: *Delphinium intermedium*, *Telekia speciosa*, *Aconitum paniculatum*, *Doronicum austriacum*, *Adenostyles alliariae*, *Rumex alpinus*, *Ranunculus plataniifolius*, *Petasites hybridus*, *Petasites kablikianus*, dar și specii rare (*Lonicera caerulea*, *Streptopus amplexifolius*).

Lacul Bolboci

Peisajul vegetal al acestor chei se remarcă prin abundența vestigiilor, unor străvechi populații în care domină *Ligularia sibirica* și *Ribes petraeum*, care se extind, cu densități variabile și în afara acestor chei, de-a lungul văii Ialomiței, până sub Schitul Peștera Ialomiței. Interesul fitogeografic al diseminațiilor de *Ligularia sibirica* se datorează condițiilor ecologice mai neobișnuite, în care acestea au dăinuit, pentru că deși această specie este o componentă a unor turbării mezotrofe sau oligotrofe, de pe substrat acid, în cazul acestor chei vegetează pe substrat calcaros.

În ansamblul lor Cheile Zănoagei reprezintă o insulă de vegetație termofilă, care adăpostește un întreg cortegiu de specii mediteraneene, balcanice și sud-europene: *Athamanta hungarica*, *Sorbus cretica*, *Carduus candicans*, *Astragalus depressus*, *Secale montanum* (element mediteranean-balcanic, care vegetează la circa 100 m deasupra intrării în Peștera Ialomiței). Ca rarități floristice pentru țara noastră în bazinul Ialomiței întâlnim specii ca: *Festuca pratensis* ssp. *apennina* (Valea Leșniței, Cheile Urșilor), *Hesperis matronalis* ssp. *moniliformis* (endemism pentru Bucegi și Piatra Craiului), stânjelul de munte (*Iris aphylla* - endemism pentru Carpații Meridionali).

Datorită bogăției compoziției floristice, cu numeroase rarități, specii endemice și asociații vegetale unice, rezervația Bazinul Ialomiței este inclusă în Parcul Natural al Munților Bucegi.